

SKATTEN-SAMLINGEN

Det ligger ett gediget utvecklingsarbete bakom utformningen av SKATTEN-samlingen. Som ledare ska du naturligtvis sätta er egen prägel på samlingarna, men vi rekommenderar ändå att du utgår från grundstrukturen med dess huvudmoment. Vi ska här gå igenom några återkommande moment i samlingen och sedan alla samlingsdelar i ordning.

I texterna om *Varför SKATTEN är unikt* på sidan 6, *SKATTENS åtta teser om barn och tro på förra uppslaget* och i fördjupningsartikeln *Lärande i söndagsskolan* (finns på skatten.nu) tar vi upp mer kring de teologiska och pedagogiska tankarna bakom SKATTEN-samlingen:

- Bibelberättelsen står i centrum för undervisningen.
- Barnen måste få möjlighet att fundera över berättelsen utifrån sina egna perspektiv.
- Man bör variera mellan olika berättarformer för att kunna möta barnen med deras olika intelligenser.
- Det är bra med åldersindelade aktiviteter i söndagsskolan om det finns resurser till det.

EGEN FÖRBEREDELSE

Som ledare är det bra att du själv förbereder dig. Läs bibeltexten, fundera och be för barnen. Den tid det tar får du snabbt igen i att du själv växer som ledare och kristen!

Uppbyggd runt en bibelberättelse

SKATTEN-samlingen är uppbyggd runt en bibelberättelse. Till varje berättelse finns ett färdigt samlingsförslag på omkring 60 min. Eftersom det alltid finns flera berättaralternativ och kan du enkelt göra två samlingar kring samma berättelse. Välj då olika berättaralternativ under samlingsdelen *Berättelse* och ha momentet *Eftertanke* i första samlingen och *Uppdrag* i andra. Förslagen till samlingar hittar du i det internetbaserade planeringsverktyget (PV), se sidan 26. Även om det finns färdiga förslag är SKATTEN flexibel! Det finns många alternativa aktiviteter som du kan använda istället för, eller som komplement till, det som föreslås i planeringen. Tänk på att alltid planera samlingen som en helhetsupplevelse.

Samlingens fem delar

SKATTEN-samlingen innehåller följande fem delar.

Gemenskap

Berättelse

Eftertanke

Uppdrag

Avslutning

Vi ska snart presentera vart och ett av dessa samlingsdelar i detalj, men först vill vi presentera några andra ingredienser i SKATTEN.

Söndagsskolrummet

Söndagsskolrummet är en viktig del av samlingen och den totalförmedling som äger rum i söndagsskolan. Läs mer om söndagsskolrummet i artikeln med samma namn på skatten.nu.

Grundperspektiv

Som ledare kommer du kontinuerligt att få ta del av korta fördjupande texter som berör något av de tre perspektiven i ikonerna till höger. Som ikonerna visar så kan de tre perspektiven inte rangordnas i förhållande till varandra, utan alla tre är lika viktiga.

Syftet med grundperspektiven är att vi som ledare hela tiden ska fortsätta utveckla de förmågor som vi som ledare och medmänniskor har fått av Gud. Vi ska kunna fördjupa vår kunskap om oss själva, om Gud och om barnet. På så sätt kommer vi också att bättre kunna förverkliga vår vision om att förmedla Jesus till barnen.

Läs gärna mer om grundperspektiven i artikeln *Grundperspektiv i söndagsskolan*.

Minnesverser – för hela livet

Dagens minnesvers står i inledningen till planeringen för varje samling. Minnesversen hjälper barnen att koppla ihop olika delar av Bibeln och att göra Bibeln till en del av sin vardag. Du kan arbeta med minnesversen på många olika sätt, se sidan 28-31.

LÄS MER

På www.skatten.nu hittar du ett stort antal artiklar i vilka du kan läsa mer.

Specialskrivna sånger

I SKATTEN ingår det musik. Dels finns det sångerna *Kom och se!*, *God tid* och *Varje dag* som är skrivna speciellt för att stödja målen för momenten *Gemenskap*, *Eftertanke* och *Avslutning*. Dessa hjälper barnen att ställa in sig på det som kommer och kunna slappna av i rutinerna. Det finns också sånger till flera av minnesverserna och andra sånger till olika teman. Till alla sånger finns det singback och noter och till många finns det rörelser.

Två åldersgrupper med ikoner

Det kan vara stor skillnad på vilka aktiviteter som passar för förskolebarn (Gullivergänget) respektive skolbarn (Äventyrarna). Det handlar både om förståelse, vilka intryck som är starka för barn i olika åldrar samt om barnets olika behov i gudsrelationen (se artikeln *OM Barns religiösa utveckling* under *Resurser* i planeringsverktyget). Följande ikoner visar rekommenderad åldersgrupp för aktiviteterna:

Gullivergänget (förskolebarn, 3–5 år)

Äventyrarna (skolbarn, 6–10 år)

Variera tyngdpunkten

Samlingsdelarna kan och bör variera i längd men varje samling bör innehålla fyra eller fem delar. *Eftertanke* och *Uppdrag* kan delas på olika samlingar om man vill göra två samlingar till samma tema. *Eftertanke* kan vara ovan i början för både barn och vuxna, men börja litet och låt det växa, det finns mycket att upptäcka!

ALTERNATIV 1:	ALTERNATIV 2:	ALTERNATIV 3:
1) GEMENSKAP	1) GEMENSKAP	1) GEMENSKAP
2) BERÄTTELSE	2) BERÄTTELSE	2) BERÄTTELSE
3) EFTERTANKE	3) EFTERTANKE	4) UPPDRAG
4) UPPDRAG	5) AVSLUTNING	5) AVSLUTNING
5) AVSLUTNING		

GEMENSKAP

Vi ser varandra och känner att vi hör ihop i Guds rike

Målen för momentet gemenskap är

- att varje barn ska känna sig välkommet, sett och värdefullt
- att främja gemenskapen i söndagsskolan mellan små och stora syskon i Guds rike
- att vara tillsammans med Gud och tillbe honom
- att öppna oss mot en världsvid gemenskap och skapa intresse för mission.

Inledning

Grunden för en bra samling läggs redan i inledningen. Jesus säger: ”Den som i mitt namn tar emot ett sådant barn tar emot mig” (Matt 18:5). Att i Jesus namn ta emot varje enskilt barn till en samling är något av det största du kan göra i Guds rike. Se till att alla barn känner sig sedda och välkomna! Ta emot varje barn i dörren om ni är tillräckligt många ledare för det. Ett barn som känner sig tryggt i söndagsskolan kommer också att kunna ta till sig mer av det som händer under samlingen. Spela gärna en inledningssång (ev. singback) medan barnen samlas. Uppmärksamma särskilt de barn som är nya och se till att alla får lära sig vad de heter.

Inledningssång

Som vi redan har nämnt är sången *Kom och se!* skriven speciellt för att stödja målen för denna del av samlingen. Satsa på att lära er den! Ni hittar sången på *Resurs CD:n*. Under *Resurser* i planeringsverktyget hittar du även en film med rörelser till sången. Som alternativ inledningssång kan du välja sången *Så brbra!* från *CD:n* med samma namn.

Tack och bön

Du och barnen ska inte bara höra om Gud utan också vända er till Gud. Tron bygger på det vi hör, men också på att vi utövar den. Även en vanlig gudstjänst bygger på tvåvägskommunikation. Gud talar till oss och vi till honom. På så sätt växer och bevaras tron. Att tro är att ta emot det som Gud ger och komma till honom som ett svar på det vi hör. Det kan vi bland annat göra i (lov)sång och bön. Bönen är vårt samtal med Gud. Vi behöver lyfta fram både det Gud är i sig själv och det han är för oss. Det hjälper oss att komma ihåg vem han är och vi påminns om att vi kan prata med honom om allting.

I ljusbönerna vänder vi oss till den treenige Guden: till Fadern, Sonen och den helige Ande. De tre ljusen hjälper oss att fokusera och samla oss i bönerna och de understryker Guds treenighet. Prata med barnen om att vi har fått bönen som en gåva. Gör det till ett naturligt inslag att dela böneämnen och tacksägelseämnen med varandra. Har barnen varit med om något fint i dag som ni kan tacka för? Eller tänker de kanske på någon som inte har det bra? Ni kan tacka och be för det barnen tar upp efter de tre tackbönerna.

ALTERNATIV:

Till alla samlingsdelar finns det flera alternativ till flera av momenten. Med hjälp av dessa kan du anpassa samlingen både till barngruppen och ledarna.

Lek

Här föreslås en lek som på något sätt knyter an till dagens tema. Syftet med lekarna är att främja tryggheten och gemenskapen i gruppen, synliggöra ett motiv i bibelberättelsen eller ge barnen tillfälle att varva ner eller få ut energi. Att få dansa eller leka en aktiv lek i början kan hjälpa barnen att koncentrera sig på berättelsen och eftertanken senare.

Kollekt och mission

En central tanke i momentet *Gemenskap* är att vi också är en del av en större gemenskap, en gemenskap av Guds barn i hela världen. Genom olika missionsprojekt kan barnen få lära sig om hur våra syskon i tron har det i andra delar av världen och vad vi kan göra för varandra. Vi kan bland annat hjälpa dem materiellt och de kan lära oss saker från deras kultur och inspirera oss genom att visa vad tron betyder i deras liv. Ibland ges det också möjlighet att komma i kontakt med grupper i missionsländerna. I terminshäftet hittar du information om det aktuella missionsprojektet samt uppgifter om hur pengarna skickas in. Om ditt samfund/din församling stödjer något annat missionsarbete är du naturligtvis fri att i stället hänvisa till detta.

Att lära sig att dela med sig av sitt överflöd bör vara en del av att växa som kristen. Det naturliga gensvaret på Guds villkorlösa och förlåtande kärlek är ett liv i Jesus efterföljd, där vi allt mer delar hans kärlek till alla människor.

Ordna gärna en fin bössa som barnen känner igen som söndagsskolans egen bössa. Barnen kan gå fram och lägga sina pengar i bössan längst fram i söndagsskolrummet eller så kan ett barn gå runt med bössan och samla in pengarna (en fin uppgift också för de minsta!). Prata om att vi ger av vårt eget men ha gärna några mynt till hands till de barn som inte har fått med sig pengar till söndagsskolan, så att alla får vara med och ge!

Skattkista

Syftet med skattkistan är att skapa nyfikenhet! Vad kan dagens berättelse handla om? Låt barnen få komma fram ett i taget och upptäcka sakerna i kistan. Fundera tillsammans med barnen kring varje föremål: Varför ligger det en kruka eller en blöt kudde här? Låt spänningen hänga i luften och kom inte med några förklaringar. I slutet av eftertankedelen (se nedan) kan ni ta fram föremålen från skattkistan igen. Är det någon som har några tankar om varför just de här sakerna låg i skattkistan i dag?

En skattkista finns som tillval när man blir abonnent, och den kan också köpas i SKATTENS webbutik.

BARN I ALLA LÄNDER

Missionsprojekten i SKATTEN är ett samarbete med BIAL. läs mer om dem på www.bial.efs.nu och på sida 25.

BERÄTTELSE

Vi upplever och lär oss berättelsen med många intelligenser och med hela vår varelse

Målen för momentet berättelse är

- att förmedla bibelberättelsen på ett sätt som är så troget bibeltexten som möjligt
- att förmedla bibelberättelsen på många olika sätt för att möta barnens olika sätt att lära sig, se artikeln *Lärande i söndagsskolan*
- att presentera fakta kring texten på ett sätt som öppnar för en större förståelse.

Till varje berättelse finns det minst tre olika berättarformer. Det står angivet vilken åldersgrupp de olika formerna passar bäst för, men var frimodig i att du känner din grupp.

Om ni vill sjunga en sång som knyter an till berättelsen rekommenderar vi att ni gör det i slutet av eftertankedelen (se nedan).

Även om vi i SKATTEN vill utmana till att barnen ska få tid till att reflektera över berättelsen själva så är det du som ledare som behöver ge viktiga fakta och perspektiv som kan öppna för en större förståelse. I vissa av de *grundperspektiv* som hör till berättelserna kan du lära dig viktiga saker om berättelserna och det sammanhang de står i. Läs dessa avsnitt noga.

Kriterierna för val av bibeltexter i SKATTEN hittar du i artikeln *Lärande i söndagsskolan*.

Följande olika berättarformer används i SKATTEN

Genom att variera sättet dagens bibeltext berättas hjälper man både barnen att minnas och ledarna att tycka ledaruppgiften är rolig. Därför finns det i skatten ett flertal olika berättarformer:

- Drama
- Monolog
- Dockteater
- Flanellograf
- Berättande med vandring
- Ljudberättelse
- Tala-måla-bilder (skisser som ritas klart under berättelsens gång)
- Berättarbilder (planscher eller digitala för projektor)
- Berättande i form av "TV-program" som ledarna framför
- Lekberättande (berättande där barnen på något sätt är delaktiga)
- Film

MANUS

Samlingarna innehåller både instruktioner till ledaren och färdiga manus. Så även i *Berättelse* där det finns manus att berätta varje bibeltext på minst tre sätt.

EFTERTANKE

Vi funderar över berättelsen och är öppna för vad Gud vill visa oss

Målen för stunden av eftertanke är

- att ge utrymme för barnen att möta och förstå texten utifrån sina egna liv och perspektiv
- att skapa förutsättningar för barnen att få troserfarenheter som stärker deras gudsrelation
- att ta barnen på allvar som tänkande, nyfikna, kroppsliga och mångsidiga i sin gudsrelation.

Eftertankesång

Sången *God tid* är skriven för att stödja målen för eftertankedelen. Den kan användas varje gång som ett sätt att hjälpa barnen att ställa in sig på det som ska hända.

Skattjaktvers och Dagens fråga

Eftertanken har en inledning som kan hjälpa barnen att hitta fokus och ge utrymme för funderingar och samtal om de skatter vi kan hitta i berättelsen. Till varje samling finns *Dagens fråga* där svaret blir en skatt som vi kan spara i hjärtat. Läs mer i terminshäftet.

Att ge utrymme i söndagsskolan för att klura på de stora frågorna om Gud och vår relation till honom är ett långsiktigt arbete. Det är inte lätt att förstå frågan om till exempel på vilka sätt Gud är olik oss, men det öppnar för ett livslångt lärande där vi genom Bibeln och bönen får närma oss Gud som den han är och där han får möta oss.

Former för eftertanke

Barn lär sig genom att vara tillsammans med Gud. SKATTEN utmanar till att inte omedelbart säga något om vad bibelberättelsen ”betyder” för mig som vuxen utan släppa lite kontroll och låta barnen själva fundera över texten. Gud kan visa barnen något som är viktigt i deras liv. Som ledare kommer vi ofta att förundras över de nya värdefulla perspektiv som barnen har fått!

I en övergångsfas kan det vara krävande att skapa bra förutsättningar för eftertanke. För många, både barn och vuxna, är livet så fullt av intryck att det kan vara svårt att hitta den ro och det sinnestillstånd där vi är mottagliga för det som Gud vill påminna oss om. Här finns det också stora individuella skillnader beroende på psykiska och fysiska faktorer eller på den enskildes livssituation. Respektera att barnen är olika och visa tydligt att alla kan vara med.

De olika formerna för eftertanke beskrivs utförligt i planeringsverktyget. Vi rekommenderar att ni börjar med de former som bygger på gemensam eftertanke. Det är också bra att börja med en kort stund av eftertanke (ett par minuter om ni väljer eftertanke med bilder eller stationer för eftertanke) och låta denna stund bli längre allt eftersom barnen blir mer vana vid formen.

OLIKA FORMER

Några vanliga former för eftertanke i

SKATTEN är

- gemensam eftertanke med teckning/målning
- gemensam eftertanke med berättarbilder
- stationer för eftertanke.

I samtalet efteråt är det viktigt att lyfta fram det som det enskilda barnet har upplevt. I artikeln *OM Filosofiska samtal* som finns bland fördjupningsartiklarna under resurser i planeringsverktyget finns många goda råd för samtalet.

Mumsbiten

Om ni brukar äta något som en del av samlingen hittar ni tips i planeringsverktyget. Förslagen är ofta kopplade till bibelberättelsen och är på så sätt en del av totalförmedlingen i söndagsskolan.

Tematisk sång

När det föreslås en tematisk sång i samlingen ligger den ofta i slutet av eftertankedelen. Sånger av detta slag inför ofta ett visst perspektiv på berättelsen. Det är bra, men det är bäst om barnen först har fått tid och möjlighet att fundera över berättelsen utifrån sina egna perspektiv. Då kan Gud få påminna var och en om det som är viktigt i livet och vardagen. I detta sammanhang passar det alltid att sjunga dagens minnesvers.

UPPDRAG

Vi låter berättelsen komma ut i våra huvuden, hjärtan, händer och fötter

Målen för uppdrag är

- att aktualisera bibelberättelsen i barnens vardag
- att sätta igång aktiviteter som kopplar samman söndagsskolan med hemmet, och som kan fungera som hjälpmedel för att prata om och utöva tron i hemmet.

Uppdragen är åldersindelade. Det finns uppdrag för förskolebarnen (Gullivergänget, 3–5 år) och för skolbarnen (Äventyrarna, 6–10 år), men välj utifrån vad som passa just din grupp.

Uppdragen har skiftande karaktär. Ibland ska barnen tillverka något, andra gånger får de leka eller lära sig något. Uppdraget utgår alltid från bibelberättelsen. Äventyrarnas uppdrag har ofta en diakonal karaktär – de arbetar i det godas tjänst och kan göra skillnad i lokalmiljön. Andra uppdrag inspirerar till att nyfiket utforska Bibeln.

En del uppdrag kan slutföras direkt på samlingen, men ibland är upplägget sådant att barnen får fortsätta hemma med uppdraget. Vissa uppdrag kan också sträcka sig över flera tillfällen och ingå i ett större och mer långsiktigt projekt.

Dagens fråga

Dagens fråga tas ibland upp och bearbetas även i uppdraget.

INDELADE EFTER ÅLDER

Uppdragen är som flera andra moment i SKATTEN åldersindelade i två grupper:

 Gullivergänget
3–5 år

 Äventyrarna
6–10 år

AVSLUTNING

Vi ber att Gud ska fortsätta att välsigna oss varje dag i våra liv

Målen för den sista delen av samlingen är

- att barnen ska få Guds välsignelse med på vägen
- att barnen ska kunna ta med sig det som de har fått i söndagsskolan ut i vardagen.

Till sist

När ni samlas i slutet är det viktigt att stanna upp och sätta ord på något av det ni har lärt er och varit med om under dagen. Det vi sätter ord på minns vi bäst! Stå gärna i en ring och håll varandra i händerna.

- Vad har ni lärt er i dag?
- Är det någon som har varit med om något i dag som vi kan tacka Gud för?
- Hjälp de barn som har upplevt något särskilt i sin gudsrelation att uttrycka detta med egna ord.

Be en kort tackbön och ta upp de tacksägelseämnen som barnen har lagt fram. Avsluta gärna med att be Vår Fader tillsammans. Film med rörelser till bönen finns så att du kan lära dig i planeringsverktyget och på resurs-DVD:n.

Samlingen går mot sitt slut, men det ni har gjort i dag kan bli ännu mer betydelsefullt om barnen och föräldrarna får med sig söndagsskolan och bibelberättelsen hem. Det är föräldrarna som har den största och viktigaste rollen när det gäller att förmedla den kristna tron till barnen. Barn övertar i början av livet nästan alltid sina föräldrars livssyn, och de utövar sin tro på det sätt som de har lärt sig i hemmet. Läs också artikeln *Tron i hemmet*, som i sin tur bygger på samtalsmaterialet *Det bästa du har*.

Förutom att ge praktisk information kan ni dela ut följande:

- En kristen barntidning (egen prenumeration, till exempel *Barnavännen* eller *Droppen*) Det stärker kopplingen mellan söndagsskolan och hemmet.
- Informationslappar om dagens samling för barnen att ta hem till föräldrarna. I resursmaterialet finns det mallar att fylla i.

SKICKA MED HEM

Det kristna livet levs ju i vardagen. Därför kan det vara bra att skicka med barnen något hem från dagens samling som påminnelse under veckan som kommer.

Familje-SKATTEN

Fundera över om familje-SKATTEN skulle kunna var en lämplig ram för söndagsskolan och SKATTEN i er församling. Ni som väljer denna form samlar hela familjen vid momentet Avslutning. Läs mer i artikeln *Ramar för söndagsskolan och familje-SKATTEN*. Förslag på en enkel avslutning för familjen finns i planeringsverktyget.

Sång

Använd gärna den specialskrivna välsignelsen *Varje dag*. Ni hittar den på CD:n *Så brrra!*, också i singbackversion. Rörelser till sången finner ni på resurs-DVD:n.